Lokalt programområde (LPO) – Rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin (RHF)

PM Arbetsmaterial

Datum
2022-03-16

Rapport – Uppdragsdirektiv utredning av samverkan avseende syn- och hörselinstruktörer

1. Bakgrund och nuläge

På Välfärdsrådets möte, 210325, beslutades att ge Länsnätverket för förvaltningschefer i uppdrag att genomföra en utredning för att identifiera behov av samverkan mellan kommunerna och regionen avseende yrkeskategorin syn- och hörselinstruktörer.

På möte i Länsnätverket för förvaltningschefer, 210416, godkändes att styrgruppen för Länschefsnätverket skulle ta fram ett uppdragsdirektiv till LPO RHF för vidare genomförande av Välfärdsrådets uppdrag.

Slutfört uppdrag redovisas i Länschefsnätverket och Välfärdsrådet för efterföljande eventuella politiska beslut i kommuner och regionen.

I Dalarna finns det fyra kommuner som har syn- och/eller hörselinstruktörer anställda. Det är Borlänge, Gagnef, Malung och Smedjebackens kommuner. Under de senaste 15 åren har antalet kommuner som har den yrkeskategorin anställd sakta minskat. Orsaken är troligtvis att det ej finns något lagutrymme fastställt som tydligt pekar på ett sådant uppdrag för kommunerna. Utbildningsbakgrund och erfarenhet hos kommunernas syn- och hörselinstruktörer varierar stort.

2. Uppdragsbeskrivning

Ta fram en samverkansöverenskommelse som syftar till att klargöra ansvarsfördelning mellan regionen och kommunerna angående råd, behandling och stöd till personer som omfattas av syn- och hörselrehabilitering.

I uppdraget ingår att ta fram en gemensam uppdragsbeskrivning för syn- och hörselinstruktörer i Dalarna.

3. Utse lokal arbetsgrupp (LAG)

LPO RHF har föreslagit följande sammansättning av arbetsgruppen.

- Sammankallande – Gunilla Fransman, verksamhetsutvecklare Hörcentralen
- En representant från syncentralen, Region Dalarna
- En representant från hörcentralen, Region Dalarna
- En representant från syninstruktörerna i Dalarna

- En representant från hörselinstruktörerna i Dalarna

  Sofia Knöös, verksamhetschef Dalarnas hjälpmedelscenter och ledamot i LPO RHF bistår LAG och är länk till LPO

Som referensgrupp kommer brukarråd inom syn, hörsel och tolk användas.

4. Aktivitetsplan och mål

En mötesplan med sju planerade möten under januari - maj har tagits fram för arbetsgruppen (LAG). Arbetsgruppen rapporterar regelbundet till verksamhetschef Syn och hörsel Region Dalarna.

Avrapportering sker till Länschefsnätverket 28 januari och till LPO RHF den 18 mars och 29 april,

Medverka på referensgruppers möten vid 2 tillfällen.

Målet är att slutföra uppdraget och rapportera till Länschefsnätverket den 9 juni och Välfärdsrådet den 16 juni.

5. Målgrupp

Personer med syn och/eller hörselnedsättning som omfattas av åtgärder inom regionens syn- och hörselrehabilitering samt har behov av stödinsatser i hem/boende.

6. Regionens ansvar

Hörsel och Syn Region Dalarna ska bedriva habiliterings-/rehabiliterings- och tolkverksamhet för personer med hörsel- och synnedsättning.

Regionen har rehabiliteringsansvar. Legitimerad personal inom regionen ansvarar för utredning/bedömning, behandling och uppföljning/utvärdering enl. nedanstående process. I behandling ingår förutom utprovning, anpassning och förskrivning av syn- och hörhjälpmedel även rehabilitering individuellt och i grupp.

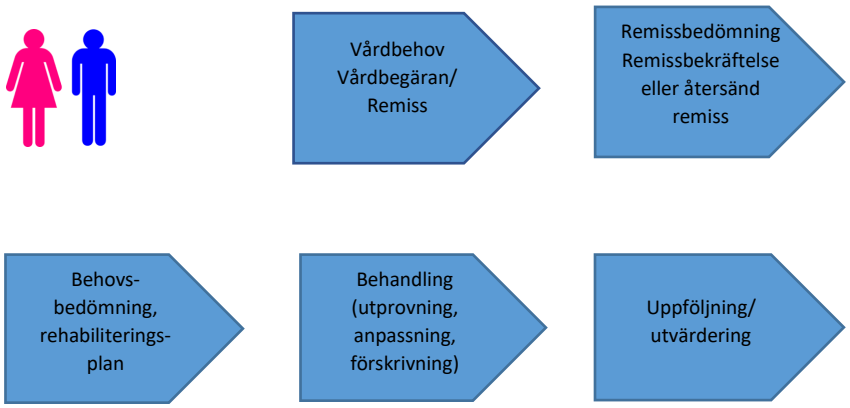

Regionen erbjuder och sammankallar kommunens syn- och hörselinstruktörer till informationsträffar för erfarenhetsutbyte två gånger/år.

Nya ombud erbjuds auskultation på syn- och hörcentral under en halv upp till en dag. Tiden kan variera beroende av förkunskaper och behov. Kommunens syn- och hörselinstruktörer deltar kostnadsfritt i utbildning/auskultation.

Regionen erbjuder kontakt med syn- hörselinstruktörer genom att:

- Lämna ut information med kontaktuppgifter till kommunens syn-hörselinstruktör
- Kontakta syn- och hörselinstruktör när behov av stödinsatser finns (samtycke från patienten krävs)

7. Kommunens ansvar

De lagar som styr kommunernas ansvar är socialtjänstlagen (SoL), hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdragen kan vara olika utformade i olika kommuner.

Socialtjänstlagen reglerar kommunens ansvar för människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl, exempelvis funktionshinder, möter svårigheter i sin livsföring.

Socialnämnden ska genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden samt svara för omsorg och service, upplysningar, råd, stöd och vård till enskilda.

Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och ha kontakt med andra. Nämnden bör även i övrigt tillhandahålla sociala tjänster genom

rådgivningsbyråer, socialcentraler och liknande, social jour eller annan därmed jämförlig verksamhet.

Syn- och hörselinstruktörer bistår och tränar personer med syn- och/eller hörselnedsättning för att de ska öka sin förmåga att bli så självständiga som möjligt i sina dagliga liv.

Exempel på arbetsuppgifter för syn-och hörselinstruktör

- Träna och stimulera till användning av syn- och hörhjälpmedel
- Anpassa miljön i hemmet och underlätta dagliga sysslor genom att märka upp, ge råd
- Förebygga risker för olyckor, särskilt fallolyckor (t ex ta bort sladdar och mattor)
- Utbilda och ge råd till personal i hemtjänsten och särskilda boenden
- Stötta i kontakter med hörcentral och syncentral
- Enkel felsökning och hjälpa till med/instruera om slangbyten, rengöring och batteribyte
- Information om samhällets stödinsatser (bibliotek, brukarorganisationer)
- Lämna aktuella informationsfoldrar till regionens arbetsplatser (syncentral och hörcentral)

8. Egenvård – patientens/individens ansvar

Här ingår åtgärder utanför hälso- och sjukvården som individen ska göra på egen hand. Vid egenvård kan individen behöva stöd av någon närstående eller annan person för att utföra egenvården. Syftet är att individen utifrån egna förutsättningar, förmågor och möjligheter ska få ett så självständigt och aktivt liv som möjligt.

Här följer exempel på åtgärder

- Att använda erhållet hjälpmedel på det sätt man fått information om (anvisning/bruksanvisning)
- Skötsel/rengöring och regelbunden kontroll av sitt hjälpmedel
- Byta förbrukningsartiklar som behövs för att hjälpmedlet ska fungera, t ex batterier, slangar, vaxfilter, glödlampor eller via närstående/ hemtjänstpersonal få hjälp med detta
- Att inte skada sitt hjälpmedel utöver normal förslitning eller oaktsamhet
- Kontakta hörcentral/syncentral vid skada eller fel eller när nytt behov uppstår (ex vid upplevelse av försämrad hörsel/syn)
- Inköp av egenansvarsprodukter vid behov
- Kontakt med patientföreningar

9. Brukarorganisationer

Kontakt har tagit med brukarorganisationer inom syn- och hörselområdet.

I dagsläget har SRF, Synskadades riksförbund inkommit med följande synpunkter.

Viktigt är att kommunerna anställer syn- och hörselinstruktörer och att det finns möjlighet att mindre kommuner kan samverka. Om det finns syn- och hörselinstruktörer i varje län kan de bilda ett närverk. De kan vara med på träffar för syn- och hörselskadade och få utbildning av brukarorganisationer.